

УДК 368+005.33:347.5(477)

DOI: 10.18524/2413-9998.2022.1 (50).270405

М. А. Дем'янчук,

доктор економічних наук, доцент,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
Французький бульвар 24/26, м. Одеса, 65058, Україна.
Старший науковий співробітник,
Державна установа «Інститут ринку та економіко-екологічних досліджень
Національної академії наук України»,
Французький бульвар 29/3, м. Одеса, 65044, Україна.
e-mail: ma-demyanchuk@ukr.net

Н. Д. Маслій,

доктор економічних наук, доцент,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
Французький бульвар 24/26, м. Одеса, 65058, Україна.
Старший науковий співробітник,
Державна установа «Інститут ринку та економіко-екологічних досліджень
Національної академії наук України»,
Французький бульвар 29/3, м. Одеса, 65044, Україна.
e-mail: n.maslii@onu.edu.ua

СУЧАСНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Стаття спрямована на визначення основних трендів розвитку страхового ринку України в умовах посилення професійної відповідальності. Обґрунтовано, що законодавство та стратегічні документи щодо організації діяльності та провадження страхування в Україні є основними передумовами розвитку такого ринку. Проаналізовано динаміку зміни кількості банків, небанківських фінансових установ і страхових компаній в Україні та обсягів їх активів протягом останніх трьох років. На основі аналізу структури ринку страхування визначено найпоширеніші види страхового портфелю. Відзначено, що особливої уваги з боку страхування потребують різні види професійної діяльності, які стрімко розвивають в умовах цифровізації діяльності, інформатизації, конвергенції та невизначеності, що обумовлено зростанням ризиків ненавмисної помилки або недбалості співробітників організації, внаслідок яких може бути завдано шкоди життю, здоров'ю, майну та майновим інтересам клієнтів чи бізнес-партнерів. Розглянуто закордонний досвід розвитку страхування професійної відповідальності медичних працівників, що дозволило обґрунтувати необхідність розвитку в Україні відносин захисної медицини з урахуванням досвіду інших країн для підвищення економічної стабільності країни та безпеки членів економічної спільноти.

Ключові слова: економічна стабільність, страховий ринок, професійна діяль-

ність, конвергенція, захисна медицина.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У забезпеченні ста-лого розвитку країни та зокрема її економічної стабільності впливає низка факторів, одним із яких є стан фінансового ринку. На сучасному етапі становлення існують певні фінансово-економічні, політичні та соціальні обмеження, що комплексно здійснюють вплив на фінансові ринки. Розвиток ефективного і надійного страхового ринку та страхової екосистеми як складової фінансового ринку та фінансової екосистеми України потребує значних зусиль від усіх стейкхолдерів, оскільки слугує своєрідною подушкою безпеки від впливу можливих чинників для економічної стабільності країни. Це обумовлює необхідність векторної спрямованості у розвитку страхового ринку, зокрема розвитку нових продуктів.

Наразі основними стратегічними документами у сфері страхового ринку є «Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012-2021 роки» [1], «Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року» [2], Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування» [3] тощо. Проте в умовах цифровізації, інформатизації, конвергенції та невизначеності в Україні і світі розвиваються такі види професійної діяльності як аутсорсинг, аудиторська діяльність, надання медичних послуг приватними компаніями, включаючи ІТ-медицину, менеджмент краудфандингових і краудінвестиційних платформ, діяльність із використанням природних ресурсів та інші. Тому, враховуючи новизну їх діяльності, недостатність практичного досвіду цих професійних представників може призвести до значних збитків всіх учасників економічних процесів. Тому особливої уваги потребують підходити до таких ризиків, при яких страхування може розглядатися як метод зниження ризику та непряма турбота про безпеку членів економічної спільноти і урахуванням накопиченого зарубіжного досвіду, намагаючись адаптувати його частини на вітчизняному ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню теоретичних і практичних основ розвитку страхового ринку й його структурних елементів присвячено праці вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема нормативно-правовим аспектам регулювання страхового ринку країн-членів ЄС присвячено роботу українських вчених [4], яка акцентує увагу на необхідності уніфікації вимог до діяльності страхо-

вих компаній для поліпшення умов розвитку внутрішнього страхового ринку ЄС, надаючи їм можливості за допомогою використання сучасних методів аналізу і прогнозування із застосування моделей тренду обґрунтувати позитивний вплив змін у правовому регулюванні країн-членів ЄС у довгостроковому періоді. Це свідчить про доцільність внесення змін і в українське законодавство зі страхування та встановлення нормативів їх фінансового стану, зокрема внесення змін у Закону України «Про фінансові послуги та діяльність з надання фінансових послуг», «Про страхування», «Про страхову дистрибуцію», «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» тощо.

Дослідження економічної природи безпеки страхового ринку дозволила авторам [5] визначити основні фактори, що впливають на безпеку страхового ринку, та запропонувати комплекс заходів, які направлені на його подальший розвиток. Окремою ланкою необхідно виокремити страхування відповідальності за забруднення навколишнього середовища від наслідків промислової діяльності [6]. З метою можливостей розвитку комерційної торгівлі між країнами в'єтнамськими вченими досліджуються питання [7] розширення ринку страхування допоміжними полісами зі страхування співробітників сфери банківської справи та страхування відповідно до угод FTA або EVFTA. Також важливим питанням є дослідження страхування монополій, які відіграють важливу роль у наданні муніципалітетам і компаніям можливості рефінансування [8]. У зазначеній роботі виявлені основні невдачі, фактору успіху та затребуваність в страхуванні у майбутньому, а також досліджено потенціал монополій під час пандемії, що допомогло їм розробити основи управління та регулювання монополії. Оскільки страхування монополії має значний вплив на платників податків, державну політику та інвесторів в облігації.

Дослідження страхового ринку України та його тенденцій дозволили авторам роботи [9] визначити циклічність розвитку. За допомогою рандомізованого R/S-аналізу [10] підтверджено стабільність динаміки страхового ринку та його фрактальну схожість за шістьма з десяти показників розвитку страхового ринку. При цьому підтверджено розрив тренду в момент переходу одного фракталу до іншого. Це дозволило їм спрогнозувати наступні потенційно кризові періоди для страхового ринку України.

Тому, враховуючи існуючі напрацювання вітчизняних та закордонних вчених, додаткових досліджень потребують питання щодо удосконалення нових страхових продуктів зважаючи на нові напрями економічної діяльності різних сфер, розвиток яких мав би позитивний вплив на формування конкурентоспроможного ринку страхування України.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення основних трендів розвитку страхового ринку України в умовах посилення професійної відповідальності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Еволюція ринкових відносин, створення нових засобів комунікації між усіма господарюючими суб'єктами йде паралельно із вірогідним проявом несподіваних ситуацій, в яких ступінь ризику збільшується на кожному етапі. Найбільш ефективним методом управління ризиком протягом багатьох століть є страхування. Це сприяє стабільності суспільства, виступає гарантом того, що власники отримають компенсації в разі втрати майна чи доходу [11].

Ринок надання страхових послуг стабільно швидко еволюціонує у більшості країн світу, у тому числі і в Україні: збільшується обсяг отриманих страхових премій і їх відсоток до ВВП [12]. Незважаючи на зростання одного показника ринку, в цілому вітчизняний страховий ринок можна описати як такий, що існує у нестабільних умовах, що призводить до несвоєчасного виконання зобов'язань перед страхувальниками, недосконалою структурою, слабким розвитком перестраховання. Разом з тим існує недовіра населення до інституту страхування, що провокує низький попит на страхові послуги попри велику пропозицію.

Страховий ринок України має усі можливості для розкриття потенціалу та, як наслідок, успішно функціонувати і розвиватися надалі. Через минулі помилки державної влади у запровадженні дієвого механізму надання послуг на ринку страхування нині залишається дуже багато пунктів для вдосконалення процесів страхової діяльності. Все частіше економічний розвиток на глобальному рівні визначає перспективи та проблеми, що «постають перед страховим сектором кожної окремої країни. Це особливо стосується вітчизняних страховиків, які активно працюють на кількох ринках. Ускладнення взаємодій учасників обумовлені усвідомленням пост-фінансової кризи, адже фінансова нестабільність в одному регіоні може поширюватися та впливати на операції в

іншому» [13]. Покращенню рівня конкуренції на вітчизняному страховому ринку, передусім, сприятиме розв'язання проблемних питань макроекономічного характеру, які виходять за межі страхової діяльності.

Таблиця 1

Динаміка зміни кількості банків, небанківських фінансових установ і страхових компаній в Україні та обсягів їх активів протягом 2018-2020 років

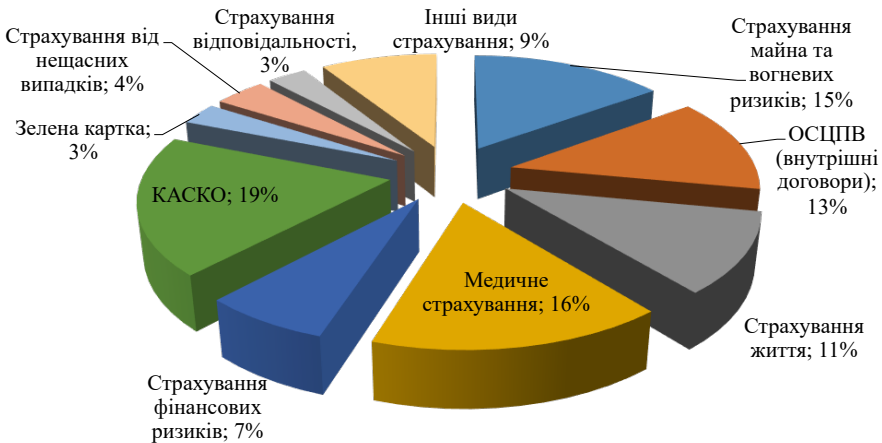
Установи	Критерії	Роки			Динаміка зміни, %		Структура, %		
		2018	2019	2020	2019/2018	2020/2019	2018	2019	2020
Банки	Активи, млн грн	1359703	1493298	1822814	9,83	22,07	87,68	86,73	87,97
	Кількість компаній	77	75	73	-2,60	-2,67	3,82	3,84	3,91
Небанківські фінансові установи	Активи, млн грн	191037	228577	249369	19,65	9,10	12,32	13,27	12,03
	Кількість компаній	1938	1880	1794	-2,99	-4,57	96,18	96,16	96,09
Страхові компанії	Активи, млн грн	63493	63866	64925	0,59	1,66	4,09	3,71	3,13
	Кількість компаній	281	233	210	-17,08	-9,87	13,95	11,92	11,25
Разом	Активи, млн грн	1550740	1721875	2072183	29,48	31,16	100,00	100,00	100,00
	Кількість компаній	2015	1955	1867	-5,59	-7,24	100,00	100,00	100,00

Джерело: складено та розраховано на основі даних [15]

Страховий ринок належить до провідних складових фінансової системи, бо відповідає за перерозподіл ризиків в економіці, забезпечує сприйнятливий для ефективності підприємств як внутрішнього, так і зовнішнього середовища, зменшує сукупний рівень ризику [14]. Тому слід звернути увагу на співвідношення кількості установ фінансового сектору та їх активів (табл. 1). Зокрема, видно, що кількість небанківсь-

ких фінансово-кредитних установ значно більша, ніж банків, а обсяги їхніх активів значно менші попри ризиковість діяльності страхових компаній, що належать до їх складу.

Аналізуючи структуру вітчизняного ринку страхування, необхідно наголосити на елементах страхового портфелю за найпоширенішими видами страхування (рис. 1). Так, за результатами 2020 року понад третина страхового портфелю належить до транспортних видів (19% КАСКО, 13% ОСЦПВ, 3% Зелена картка та страхування відповідальності). Медичне страхування (16%) та страхування життя (11%) постійно у топі видів страхування в Україні, на відміну від страхування відповідальності (3%) та фінансових ризиків (3%). При цьому обсяг страхових премій за договорами добровільного страхування фінансових ризиків та професійної відповідальності становить лише біля 14% від загального обсягу страхових платежів з видів добровільного страхування, інших, ніж страхування життя. З них 349,9 млн грн. отримано страхових премій за страхування кредитів, 2998,5 млн грн. – фінансових ризиків.

Рис. 1. Елементи страхового портфеля за 2020 рік

Джерело: побудовано із використанням даних [16].

Наразі український ринок страхування перебуває на етапі поступового прогресивного інтегрування у світову систему страхування [17-18] в умовах невизначеності та нестабільності. Страховики знаходяться в

активному пошуку альтернативних рішень із зниження ризиків і впровадження системи сталого руху до європейських і світових стандартів ведення страхового бізнесу. Іноземний досвід надає можливість зробити оцінку якості новітніх напрямів розвитку у страхуванні та запозичити їх. Страхова діяльність у нашій країні, як і більшість інших сфер, і досі спирається на ситуаційні рішення, замість ухвалення сучасних нормативних документів та їх виконання. Етапами вдосконалення процесів страхової діяльності є методологічне забезпечення у розрізі нормативно-правових актів, стратегій розвитку та практична реалізація їх. Тому для успішного прогресу у страховій галузі потрібна розробка і реалізація відповідних заходів із спрямуванням на забезпечення ефективності та рентабельності страхової діяльності.

Стратегія розвитку страхового ринку України в 2012-2021 роках [1] знаходиться зараз на останньому третьому етапі і передбачає реалізацію таких заходів: завершення модернізації державного регулювання страхового ринку; оновлення на основі накопиченого досвіду нормативно-правової бази провідних напрямів страхування; становлення українського ринку страхування частиною світового фінансового ринку. На жаль, не можна стверджувати, що ці заходи відтворилися на практиці, оскільки зазначені фактори стримування страхового розвитку досі присутні у страховій культурі, а в інтеграційних умовах до світової фінансової спільноти, необхідно імплементувати іноземну практику ведення страхової діяльності. Прикладом такого оновлення є Біла Книга «Майбутнє регулювання ринку страхування» [3].

Підтримка стабільності фінансового сектора, який є основним середовищем для діяльності страхових компаній, полягає в реальному і безперервному регулятивному нагляді за зазначеними фінансовими умовами. Для покращення ситуації на українському страховому ринку, уряд впроваджує методологічний комплекс заходів з метою утворення нової моделі регулювання ринку страхування із врахуванням світової практики.

Необхідного врахування потребує той факт, що процес будь-якої підприємницької діяльності неминуче пов'язан із ризиками, зокрема з ризиками ненавмисної помилки або недбалості співробітників організації, внаслідок яких може бути завдано шкоди життю, здоров'ю, майну та майновим інтересам клієнтів чи бізнес-партнерів. В умовах сьогодення зростає потреба у страховому захисті в осіб, які займаються

професійною діяльністю, оскільки з розвитком економіки загострюється конкурентна боротьба на ринку, і наявність в особи, яка займається професійною діяльністю, поліса зі страхування професійної відповідальності сприяє підвищенню ступеня довіри та престижу до цієї особи з боку її клієнтів та партнерів по бізнесу. Також підвищення правової культури суспільства незмінно тягне за собою збільшення кількості претензій з боку осіб, які постраждали внаслідок неякісно наданих послуг. І, безперечно, ризик пред'явлення претензії значно зростає, якщо ці послуги платні. В таких умовах страхування виступає найбільш універсальним і надійним економічним механізмом відшкодування збитків, при цьому відповідальність за ризики професійної особи, що виникають, за певну плату бере на себе страхова компанія. Тому питання страхування професійної відповідальності в сучасних умовах набуває безперечно важливого значення.

Під професійною відповідальністю найчастіше розуміють застосування до суб'єкта, який здійснює професійну діяльність, заходів і санкцій у разі отримання ним негативного результату такої діяльності (у тому числі заподіяння шкоди) по відношенню до третьої особи: держави, організації, індивіду. При цьому страхування професійної відповідальності (PLI – Professional Liability Insurance), також відоме як страхування професійного відшкодування (PII – Professional Indemnity Insurance) та страхування помилок та недоглядів (E&O – Errors and Omissions Insurance), є формою страхування, що допомагає захистити індивідуальних підприємців та компаній, що надають професійні консультаційні та/або інші послуги, від повної вартості судових витрат та витрат на захист внаслідок судових позовів про недбалість (помилки, недогляди), пред'явлені клієнтами, та збитків, присуджених у таких цивільних позовах.

Передбачуваною умовою договору страхування є обов'язок професійної особи виявляти необхідну обачність та професійне вміння. Об'єктом страхування професійної відповідальності є громадянська відповідальність страхувальника (наприклад, приватного лікаря, нотаріуса тощо) за шкоду, завдану життю, здоров'ю та/або майну третіх осіб при сумнівному провадженні ним професійної діяльності. Підставою для пред'явлення претензій можуть бути помилки та недогляди, недбалість, допущена з боку страхувальника у виконанні своїх професійних обов'язків, якщо шкоди завдано ненавмисно. Вимога до про-

фесійної діяльності та порядок її здійснення встановлюються відповідними законодавчими та нормативними актами. При цьому страхування проводиться виключно щодо фізичних осіб, які здійснюють приватну професійну діяльність.

За останні десятиліття цей вид страхування набув широкого поширення в усьому світі. Важелем прогресу при цьому, як не дивно, виступили безпосередні споживачі послуг професійних фахівців, які з року в рік займають дедалі активнішу позицію щодо захисту своїх прав та інтересів. Страхування професійної відповідальності може набувати різних форм залежно від професії. Як зазначалось, останніми роками науковцями досліджуються різні питання розвитку страхового ринку. Проте розвиток окремих видів професійної діяльності в умовах їх конвергенції, інформатизації та цифровізації потребують й удосконалення страхових продуктів.

Так, із реформуванням медицини в Україні останніми роками все більшої уваги потребують питання страхування професійної відповідальності медичних працівників. Незважаючи на те, що в нашій країні він ще перебуває в самій початковій стадії свого розвитку, його соціальне та економічне значення і для суспільства в цілому, і для окремого громадянина важко переоцінити. Розвиток відносин захисної медицини, зокрема страхування від лікарської халатності і спірною поведінкою між лікарями та пацієнтами [19], унормовує клінічні та юридичні ризики, які впливають на взаємодію між постачальниками медичних послуг і пацієнтами, та їх вплив на розповсюдження страхування від лікарської помилки. Розглядаються зазвичай два процеси: якщо лікування не дає результатів, пацієнти можуть звернутися до лікаря та вимагати компенсацію, та навпаки, лікарі можуть попередити обвинувачення в халатності, маючи страховий захист. Із модернізацією медичних технологій та зростанням кількості медичних закладів в Китаї за останні 20 років, їх велика кількість перейшли у приватний сектор, що привело до притоку диверсифікованого соціального капіталу [20], який складається із інвестиційних інститутів, фармацевтичних груп, страхових фондів та промислових ланцюгів фармацевтичних компаній, та стала рушійною силою сталого розвитку приватних медичних установ Китаю.

У США цей вид страхування пройшов ряд етапів свого розвитку і, перебуваючи на сучасному, характеризується певними тенденціями і

проблемами. Розвиток такого страхування тісно пов'язаний, перш за все, з соціальними цінностями американського суспільства: недоторканністю приватного життя, правом на компенсацію заподіяної шкоди в контрактному праві, прецедентами та досвідом урегулювання таких справ у судах присяжних. Однією з основних тенденцій у цьому виді страхування є постійне зростання розмірів компенсацій постраждалим пацієнтам. Найчастіші вимоги щодо позовів щодо смертельних випадків, найдорожчі випадки — нейрохірургічні операції, середня компенсація за якими становить 4,5 млн дол. США, а ймовірний діапазон необхідних компенсацій за ризиками від 1,4 до 11,2 млн. дол. США. Розміри компенсацій з нагоди медичної відповідальності часто зменшуються та/або змінюються на етапі судового процесу. Найбільший розмір виплати згідно з рішенням суду протягом останніх шести років — приблизно 132 млн дол. США. Зростання виплат і компенсацій у результаті професійної відповідальності лікарів змусило їх скорочувати надання особливо небезпечних з позицій відповідальності медичних послуг, таких як акушерство, або значно підвищувати їхню вартість, збільшуючи витрати на страховий захист, як, наприклад, у стоматології, косметології. Наприклад, «у Великій Британії та більшості штатів США такий вид страхування є обов'язковим для всіх осіб, що займаються медичною практикою, але навіть в тих випадках, коли страхування є добровільним, більшість лікарів все одно намагається застрахувати свою відповідальність» [21].

Існують також різновиди страхового захисту, які поки що не отримали необхідного розвитку. Насамперед це страхування на випадок зловживання довірою (*malpractice insurance*), під яким розуміється страховий захист інтересів окремої особи чи організації на випадок заподіяння шкоди чи шкоди третім особам внаслідок допущення недбалості чи вчинення неправомірної дії при наданні їм професійних послуг. Професійна недбалість (зловживання довірою) є незабезпеченим необхідним ступенем обережності або звичайного рівня обслуговування, незастосування необхідних знань або навичок професіоналами або практикуючими фахівцями, які в подібних випадках провокують обставини, що призводять до виникнення шкоди. Страхування на випадок зловживання довірою, по суті, аналогічне до страхування професійної відповідальності, але воно частіше використовується в галузі медичної практики.

Висновки та пропозиції. Здійснене дослідження демонструє, що законодавство та стратегічні документи України щодо організації діяльності та провадження страхування в Україні є основними передумовами розвитку такого ринку. Зважаючи на те, що український страховий ринок перебуває у нестабільних умовах, і як результат є певні ризики щодо своєчасного виконання зобов'язань перед страхувальниками, присутня недовіра населення до страхування як інституту, що спричинює низький попит на страхові послуги незважаючи на велику пропозицію. В умовах цифровізації діяльності страхових компаній, інформатизації і конвергенції страхових продуктів та невизначеності і світі, і в Україні розвиваються різні види професійної діяльності, що потребують особливої уваги. Зокрема із проведенням реформи у медичній галузі та появою великої кількості приватних компаній і лікарів зростає потреба у страховому захисті як професіоналів, так і їх пацієнтів. Тому розвиток в Україні відносин захисної медицини з урахуванням досвіду інших країн сприятиме підвищенню економічної стабільності країни та безпеки членів економічної спільноти.

Список використаної літератури

1. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012-2021 роки: Розпорядження Загальних зборів Членів УФУ від 30.03.2012 № 12. URL: http://ufu.org.ua/files/strateg/UFU_strategiya_rozvitku_strahrinku_2012-2020.pdf (дата звернення: 27.10.2021).
2. Національний банк України. Стратегія розвитку фінансового сектору в Україні до 2025 року. Звіт за 2020 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025_zvit_2020.pdf?v=4 (дата звернення: 18.11.2021).
3. Національний банк України. Біла книга. Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні. Київ, квітень 2020. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf?v=4 (дата звернення: 18.11.2021).
4. Murashko O., Havrylyuk R., Operuk V., Zhuvahina I., Chornovol A., Andriyenko M. Economic and legal aspects of EU insurance market development. *Journal of Management Information and Decision Sciences*. 2021. Vol. 24(6). Pp. 1-9.
5. Prikazyuk N., Motashko T. Security of the Insurance Market of Ukraine and the Determining Factors. *Procedia Economics and Finance*. 2015. Vol. 27. Pp. 288-310. doi: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01001-1](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01001-1).
6. Wang J., Guo Q., Wang F., Aviso K. B., Tan R. R., Jia X. System dynamics simulation for park-wide environmental pollution liability insurance. *Resources, Conservation and Recycling*. 2021. Vol. 170. Article Number 105578. doi: <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2021.105578>.
7. Van Dat N., Huy D. T. N. Enhancing competitiveness of insurance companies after

- vietnam enter new FTA. *Webology*. 2021. Vol. 18 (Special Issue). Pp. 617-629. doi: <https://doi.org/10.14704/WEB/V18SI05/WEB18250>.
8. Jayasuriya Daluwathumullagamage D. Icarus of the 21st century: Bond/monoline insurance. *Qualitative Research in Financial Markets*. 2021. doi: <https://doi.org/10.1108/QRFM-07-2020-0122>.
  9. Дем'янчук М. А., Дроздина А. А. Точки біфуркації на траєкторії розвитку страхового ринку в умовах цифровізації економіки. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. doi: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.1.101>.
  10. Babenko-Levada V. Development of the insurance market in ukraine and forecasting its crises. *Investment Management and Financial Innovations*. 2021. Vol. 18(3). Pp. 385-396. doi: [https://doi.org/10.21511/imfi.18\(3\).2021.32](https://doi.org/10.21511/imfi.18(3).2021.32).
  11. Шолойко А. С. Сутнісна характеристика інфраструктури страхового ринку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. № 14 (2). С. 186-190. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/14_2_2017ua/40.pdf (дата звернення: 13.10.2021).
  12. Дем'янчук М. А., Журавель О. В., Мельник К. С. Фінансова система України під впливом Covid-19. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 10. С. 13-21. doi: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.10.13>.
  13. Сова О. Ю. Основні тренди страхового ринку України. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2018. №3 (51). С. 59-67.
  14. Журавка О. С., Васильчук А. Ю. Аналіз сучасного стану страхового ринку України. *Ефективна економіка*. 2017. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5493> (дата звернення: 16.11.2021).
  15. Національний банк України. Огляд небанківського фінансового сектору. Квітень 2021. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2021-04.pdf?v=4 (дата звернення: 25.11.2021).
  16. Національний банк України. Результати аналізу звітності страховиків за 2020 рік. Жовтень 2021. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rezultati-analizu-zvintnosti-strahovikiv-za-i-pivrichchya-2020-roku> (дата звернення: 18.11.2021).
  17. Demianchuk M., Makhamadali B. H. o'g'li, Kotlubai V., Shramko H. The influence of globalization and integration processes on the activity of insurance organizations. *Economics. Ecology. Socium*. 2019. Vol. 3. No 3. Pp. 53-64. doi: <https://doi.org/10.31520/2616-7107/2019.3.3-7>.
  18. Дем'янчук М. А., Гуржий К. С. Трансформація страхового ринку в умовах розвитку цифрових технологій. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 25. С. 272-278.
  19. Antoci A., Maccioni A. F., Galeotti M., Russu P. Defensive medicine, liability insurance and malpractice litigation in an evolutionary model. *Nonlinear Analysis: Real World Applications*. 2019. Vol. 47. Pp. 414-435. doi: <https://doi.org/10.1016/j.nonrwa.2018.08.012>.
  20. Ma Y., Jabar J. The chinese private medical service providers: A review. *Journal of Medicinal and Chemical Sciences*. 2021. Vol. 4(5). Pp. 426-433. doi: <https://doi.org/10.26655/JMCHEMSCI.2021.5.3>.
  21. Цимановська А. Ціна лікарської помилки: чому українські клініки не страхують професійну відповідальність. *Українська правда*. 1 червня 2021. URL: <https://>

Стаття надійшла 12.12.2021 року

M. A. Demianchuk,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Odesa I. I. Mechnykov National University,
24/26 Frantsuzkyi bulvar, Odesa, 65058, Ukraine
Senior Researcher at the Institute of Market
and Economic and Ecological Researches of
the National Academy of Sciences of Ukraine
29/3 Frantsuzkyi bulvar, Odesa, 65044, Ukraine,
e-mail: ma-demyanchuk@ukr.net

N. D. Maslii,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Odesa I. I. Mechnikov National University,
24/26 Frantsuzkyi bulvar, Odesa, 65058, Ukraine
Senior Researcher at the Institute of Market
and Economic and Ecological Researches of
the National Academy of Sciences of Ukraine
29/3 Frantsuzkyi bulvar, Odesa, 65044, Ukraine
e-mail: n.maslii@onu.edu.ua

**MODERN TRENDS OF DEVELOPMENT OF THE
INSURANCE MARKET OF UKRAINE UNDER
CONDITIONS OF IMPROVING PROFESSIONAL
RESPONSIBILITY**

The article is aimed at identifying the main trends in the development of the insurance market in Ukraine in the context of increasing professional responsibility. It has been substantiated that legislation and strategic documents on the organization of activities and insurance in Ukraine are the main prerequisites for the development of such a market. The dynamics of changes in the number of banks, non-bank financial institutions and insurance companies in Ukraine and the volume of their assets over the past three years has been analyzed. Based on the analysis of the structure of the insurance market, the most common types of insurance portfolio have been identified. It is noted that special attention on the part of insurance is required for various types of professional activities, which are rapidly developing in the context of digitalization of activities, informatization, convergence and uncertainty, which is due to the growth of risks of unintentional mistakes or negligence of employees of the organization, as a result of which harm may be caused to life and health, property and property interests of clients or business partners. The foreign experience in the development of insurance liability of medical workers is considered, which made it possible to substantiate the need for the development of protective medicine relations in Ukraine,

taking into account the experience of other countries to increase the economic stability of companies and the safety of members of the economic community.

Keywords: economic sustainability, insurance market, professional activity, convergence, protective medicine.

References

1. Rozporiadzhennia Zahalnykh zboriv Chleniv UFU Stratehiia rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy na 2012-2021 roky No 12 (2012, March 30). [Order of the General Meeting of the FU Members, Strategy for the Development of the Insurance Market of Ukraine for 2012-2021]. Retrieved from: http://ufu.org.ua/files/strateg/UFU_strategiya_rozvitku_strahrinku_2012-2020.pdf [in Ukrainian].
2. Natsionalnyi bank Ukrainy (2020). Stratehiia rozvytku finansovoho sektoru v Ukraini do 2025 roku [Financial sector development strategy in Ukraine until 2025]. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025_zvit_2020.pdf?v=4 [in Ukrainian].
3. Natsionalnyi bank Ukrainy (2020). Bila knyha. Maibutnie rehuliuвання rynku strakhuvannya v Ukraini [White book. Future regulation of the insurance market in Ukraine]. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf?v=4 [in Ukrainian].
4. Murashko, O., Havrylyuk, R., Operuk, V., Zhuvahina, I., Chornovol, A., & Andriyenko, M. (2021). Economic and legal aspects of EU insurance market development. *Journal of Management Information and Decision Sciences*, 24(6), 1-9.
5. Prikazyuk, N., & Motashko, T. (2015). Security of the Insurance Market of Ukraine and the Determining Factors. *Procedia Economics and Finance*, 27, 288-310. doi: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01001-1](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01001-1).
6. Wang, J., Guo, Q., Wang, F., Aviso, K. B., Tan, R. R., & Jia, X. (2021). System dynamics simulation for park-wide environmental pollution liability insurance. *Resources, Conservation and Recycling*, 170, 105578. doi: <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2021.105578>.
7. Van Dat, N., & Huy, D. T. N. (2021). Enhancing competitiveness of insurance companies after vietnam enter new FTA. *Webology*, 18 (Special Issue), 617-629. doi: <https://doi.org/10.14704/WEB/V18SI05/WEB18250>.
8. Jayasuriya Daluwathumullagamage, D. (2021). Icarus of the 21st century: Bond/monoline insurance. *Qualitative Research in Financial Markets*. doi: <https://doi.org/10.1108/QRFM-07-2020-0122>.
9. Demianchuk, M. A., & Drozdyna, A. A. (2021). Tochky bifurkatsii na traiektorii rozvytku strakhovoho rynku v umovakh tsyfrovizatsii ekonomiky [Bifurcation points on the trajectory of the insurance market in the context of digitalization of the economy]. *Efektivna ekonomika*, 1. doi: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.1.101>. [in Ukrainian].
10. Babenko-Levada, V. (2021). Development of the insurance market in ukraine and forecasting its crises. *Investment Management and Financial Innovations*, 18(3), 385-396. doi: [https://doi.org/10.21511/imfi.18\(3\).2021.32](https://doi.org/10.21511/imfi.18(3).2021.32).
11. Sholoiko, A. S. (2017). Sutnisna kharakterystyka infrastruktury strakhovoho rynku

- [Essential characteristics of the insurance market infrastructure]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu: mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 14 (2), 186-190. Retrieved from: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/14_2_2017ua/40.pdf [in Ukrainian].
12. Demianchuk, M. A., Zhuravel, O. V., & Melnyk, K. Ye. (2021). *Finansova systema Ukrainy pid vplyvom Covid-19 [The financial system of Ukraine under the influence of Covid-19]*. *Investystsii: praktyka ta dosvid*, 10, 13-21. doi: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.10.13> [in Ukrainian].
  13. Sova, O. Yu. (2018). *Osnovni trendy strakhovoho rynku Ukrainy [The main trends of the insurance market of Ukraine]*. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK». №3 (51). С. 59-67.* [in Ukrainian].
  14. Zhuravka, O. S., & Vasylychuk, A. Yu. (2017). *Analiz suchasnoho stanu strakhovoho rynku Ukrainy [Analysis of the current state of the insurance market of Ukraine]*. *Efektivna ekonomika*, 3. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5493> [in Ukrainian].
  15. Natsionalnyi bank Ukrainy (2021). *Ohliad nebankivskoho finansovoho sektoru [Overview of the non-banking financial sector]*. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2021-04.pdf?v=4 [in Ukrainian].
  16. Natsionalnyi bank Ukrainy (2021). *Rezultaty analizu zvitnosti strakhovykiv za 2020 rik [The results of the analysis of insurers' reporting for 2020]*. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rezultati-analizu-zvitnosti-strahovykiv-za-i-pivrichchya-2020-roku> [in Ukrainian].
  17. Demianchuk, M., Makhmadali, B. H. o'g'li, Kotlubai, V., & Shramko, H. (2019). *The influence of globalization and integration processes on the activity of insurance organizations*. *Economics. Ecology. Socium*, 3 (3), 53-64. doi: <https://doi.org/10.31520/2616-7107/2019.3.3-7>.
  18. Demianchuk, M. A., & Hurzhyi, K. S. (2018). *Transformatsiia strakhovoho rynku v umovakh rozvytku tsyfrovoykh tekhnolohii [Transformation of the insurance market in the development of digital technologies]*. *Infrastruktura rynku*, 25, 272-278. [in Ukrainian].
  19. Antoci, A., Maccioni, A. F., Galeotti, M., & Russu, P. (2019). *Defensive medicine, liability insurance and malpractice litigation in an evolutionary model*. *Nonlinear Analysis: Real World Applications*, 47, 414-435. doi: <https://doi.org/10.1016/j.nonrwa.2018.08.012>.
  20. Ma, Y., & Jabar, J. (2021). *The chinese private medical service providers: A review*. *Journal of Medicinal and Chemical Sciences*, 4(5), 426-433. doi: <https://doi.org/10.26655/JMCHEMSCI.2021.5.3>.
  21. Tsymanovska, A. (2021). *Tsina likarskoi pomylyky: chomu ukraïnski kliniky ne strakhuiut profesiinu vidpovidalnist [The price of medical error: why Ukrainian clinics do not insure professional liability]*. *Ukrainska pravda*. Retrieved from: <https://life.ppravda.com.ua/columns/2021/06/1/245060/> [in Ukrainian].